

SHK
BIBLIOTEKET

Rapport C 1989:27
Luftfartshändelse 1988-07-10
Sonstorp, Finspångs flygplats, E län
SE-TNX 34/88

Luftfartsverket

Rapport C 1989:27

Statens haverikommission (SHK) beslutade den 18 juli 1988 att inleda undersökning av en luftfartshändelse den 10 juli 1988 rörande haveri med segelflygplanet SE-TNX i Sonstorp, Finspångs flygplats, E län.

SHK får härmed enligt 121 § luftfartsförordningen (1986:171) överlämna rapport över undersökningen.

Hans Gullberg

Lennart Ringqvist

INNEHÅLL

RAPPORT C 1989:27

Rubrikerna har numrerats enligt den uppställning som rekommenderas av ICAO. Rubriker som ej återfinns i texten har i innehållsförteckningen streck i stället för sidhänvisning.

	Sid
Skrivelse till luftfartsverket	3
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	6
1 FAKTAREDOVISNING	7
1.1 Redogörelse för händelseförloppet	7
1.2 Personskador	7
1.3 Skador på luftfartyget	7
1.4 Andra skador	7
1.5 Befälhavaren	7
1.6 Luftfartyget	7
1.7 Meteorologisk information	8
1.8 Navigationshjälpmedel	-
1.9 Radiokommunikationer	-
1.10 Flygfältsdata	8
1.11 Färd- och ljudregistratorer	-
1.12 Haveriplats och segelflygplanvrak	8
1.12.1 Haveriplatsen	8
1.12.2 Segelflygplanvraket	8
1.13 Medicinsk information	-
1.14 Brand	-
1.15 Överlevnadsmöjligheter	-
1.16 Särskilda prov och undersökningar	-
1.17 Övrigt	-
2 ANALYS	-
3 SLUTSATSER	8
3.1 Undersökningsresultat	-
3.2 Sannolik haveriorsak	8
4 REKOMMENDATIONER	-
5 ÖVRIGT	-
<u>BILAGA</u>	
1 Utdrag ur cert reg beträffande föraren (endast till luftfartsverket)	

Anmärkning

All tidsangivelse i rapporten avser svensk sommartid (SST) = UTC + 2 timmar

SAMMANFATTNING AV UTREDNINGSRAPPORT C 1989:27
Ärende SE-TNX 34/88

Luftfartyg typ:	Pik 20
Tidpunkt för händelsen:	1988-07-10 kl 13.40
Plats:	Finspångs flygfält, E län
Typ av flygning:	Tävling RST
Väder:	Vind 135 ⁰ /5 knop
Antal ombord:	1
Personskador:	Inga
Skador på luftfartyget:	Omfattande
Förarens ålder, certifikat	61 år, S certifikat
Förarens totala flygtid:	1150 timmar

Föraren kunde vid start från bana 19 i sidvind inte parera att höger vinge tog i marken. En bidragande faktor var att föraren inte hann koppla ur bogserlinan innan flygplanet lättade. Detta kan i sin tur ses mot bakgrund av att bogserflygplanet var motorstarkt och accelererade snabbt och att tyngdpunktskopplingen av segelflygplanet gjorde det svårt att parera giren.

INLEDNING

Statens haverikommission (SHK) underrättades 18 juli 1988 om att segelflygplanet SE-TNX havererat vid start från Finspång/Sonstorps flygplats den 10 i samma månad kl 13.40.

Händelsen har utretts av SHK som företräts av Hans Gullberg, ordförande, och Lennart Ringqvist, utredningschef.

SHK har biträts av KSAK genom Kjell Nordström, som sammanställt rapporten, och Torleif Hiort.

Händelsen är av okomplicerad beskaffenhet. SHKs utredning redovisas därför kortfattat.

SHK har sammanträtt

<u>Dag</u>	<u>Plats</u>	<u>Närvarande</u>
1988-11-16	SHKs kansli	Gullberg, Ringqvist, KSAKs flygsäkerhetsmän, från luftfartsverket K-G Bask

1 FAKTAREDOVISNING

1.1 Redogörelse för händelseförloppet

I samband med start från bana 19 Finspång/Sonstorps flygplats tog segelflygplanets högra vinge i marken, vilket medförde att flygplanet fick en kraftig gir som föraren ej lyckades häva.

Giren blev snabbt så kraftig att flygplanet lättade med vänster vinge och med högt nosläge och höger vinge i marken girade av banan. Föraren hann aldrig koppla ur men linan lossnade när kursavvikelsen blivit ca 45°.

Flygplanet vreds 180° mot startriktningen i samband med nedslag i ett djupt dike och blev hängande med kroppen över diket och vingarna mot respektive dikeskant.

1.2 Personskador

Inga.

1.3 Skador på luftfartyget

Omfattande.

1.4 Andra skador

Inga.

1.5 Befälhavaren

Föraren var vid haveritillfället 61 år och hade gällande S-certifikat.

<u>Flygtid (timmar)</u>	<u>Sen 3 dag</u>	<u>Sen 30 dag</u>	<u>Sen 90 dag</u>	<u>Totalt</u>
Segelflygplan	0	28	33	1150
Aktuell typ	0	28	33	418
<u>Antal flygningar</u>	<u>Sen 3 dag</u>	<u>Sen 30 dag</u>	<u>Sen 90 dag</u>	<u>Totalt</u>
Segelflygplan	1	30	32	877
Aktuell typ	1	30	32	450
Uteländningar	0	1	1	-

1.6 Luftfartyget

Ägare/Innehavare: Bengt Wadman, Idunvägen 27, 133 00 Saltsjöbaden.

Typ: Pik 20, tillverkningsår 1974, tillverkningsnummer 20009.

Luftfartyget hade gällande luftvärdighetsbevis och föreskrivet underhåll var utfört (URB).

Segelflygplanets last och tyngdpunkt låg inom tillåtna värden.

Segelflygplanet hade tyngdpunktskoppling.

1.7 Meteorologisk information

Speciell väderinformation hade ej inhämtats före dagens flygningar.

Aktuellt väder var: Vind 135°, 5 knop. Moln ca 4/8 Cumulus bas 1200 m, god sikt.

1.10 Flygfältsdata

Finspångs sportflygfält (Sonstorp) är en utplanad gräsyta med måtten 600 x 40 m. I kanten av banan går ett djupt dike som i norr (banbörjan bana 19) går mindre än 10 m från startbanan men divergerar ut från banan för att i södra delen av fältet ligga ca 30 m från bankanten. Fältet var nyklippt och gräsets höjd var ej över 5 cm.

1.12 Haveriplats och segelflygplanvrak

1.12.1 Haveriplatsen

Position: 58° 45' N 15° 50' E.

Haveriplats är norra delen av Finspångs sportflygfält.

1.12.2 Segelflygplanvraket

I samband med giren av banan kolliderade höger vingpets med en banmarkeringsskärm, vilken gav skador på höger vingpets och även orsakade att flygplanet vreds runt till nästan 180° mot startriktningen. Kroppsskalet runt förarplatsen deformerades och spräcktes vid islaget i dikeskanten. Även området runt fena och sporre uppvisar sprickor orsakade av lasterna vid groundloop och nedslag. Samtliga skador bedöms ha uppkommit i samband med haveriet.

1.17 Övrigt

Bogserflygplanet var av typ Rallye 235 E.

3 SLUTSATSER

3.2 Sannolik haveriorsak

Föraren kunde vid start i sidvind inte parera att höger vinge tog i marken. En bidragande faktor var att föraren ej hann koppla ur bogserlinan innan flygplanet lättade. Detta kan i sin tur ses mot bakgrund av att bogserflygplanet var motorstarkt och accelerade snabbt och att tyngdpunktskopplingen av segelflygplanet gjorde det svårt att parera giren.